

Mottatt FM-NO
27 DES. 2012

Adresseliste

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):

Dato:

2012/14642 ART-VI-GSY

20.12.2012

Arkivkode:

448.25

Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak

Direktoratet for naturforvaltning sendte 19. oktober 2012 på høring forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak med høringsfrist 1. desember 2012.

Direktoratet har mottatt uttalelser fra 10 fylkesmenn, 5 rovviltnemnder, 3 organisasjoner, 4 kommuner, Landbruks- og matdepartementet, Mattilsynet og 6 andre, totalt 30 høringsvar.

Høringspartene støtter i all hovedsak forslaget til forskrift. Forskriften bygger i stor grad på gjeldende regelverk fra 2004. Direktoratet har likevel på bakgrunn av det som er kommet fram valgt å gjøre noen endringer i forslaget som ble sendt på høring.

Som nevnt i høringsbrevet har vi blant annet på bakgrunn av innspill fra høringspartene laget kommentarer til de enkelte bestemmelsene i forskriften. Kommentarene er vedlagt dette brevet.

I høringsbrevet foreslo direktoratet en søknadsfrist 15. februar. Vi har fått ulike innspill til dette forslaget, men de fleste høringspartene ønsker å beholde dagens frist som er godt innarbeidet. Vi har derfor i forskriften valgt å beholde denne fristen som er 15. januar. Fylkesmannen kan dispensere fra søknadsfristen, se § 16.

Flere av høringspartene har kommentert elektronisk overvåking som forebyggende tiltak innenfor sauedriften. For tamreindriften er tiltaket lite utprøvd, og også lite aktuelt. Direktoratet har vurdert innspillene og viser til rapport fra Bioforsk Nord Tjøtta og NINA, *Evaluering og prioritering av forebyggende tiltak i rovviltregion 2*, og rapport fra Trøndelag Forskning og Utvikling *Erfaringer med bruk av elektronisk overvåkningsutstyr på beitedyr*. Rapportene viser at bruk av elektronisk overvåking i seg selv ikke er direkte tapsreducerende for rovviltskader, men kan bedre oversikt og effektiviteten i sauedriften. I rapportene påpekes det at radiobjeller er nyttig med tanke på f. eks gjenfinning av sau i beiteområdet og effektiv sanking, og først og fremst er et system for å effektivisere drift og dokumentere rovviltskader.

Direktoratet viser til at dette tiltaket i mindre grad er tapsforebyggende, men at støtte til elektronisk overvåking fortsatt er aktuelt i enkelte tilfeller. Dette gjelder i hovedsak områder hvor man f. eks. over flere år har hatt store tap av beitedyr uten at man har klart å finne tapsårsak, men hvor en mistenker at

rovvilt forårsaker tap. Ved bruk av elektronisk overvåking i en begrenset tidsperiode kan en få et bedre kunnskapsgrunnlag. Ut fra dette kan det prioriteres midler til elektronisk overvåking, men midlene må målrettes mot områder der slik overvåking kan bedre kunnskapsgrunnlaget. Kadaverhund kan også brukes i områder der tapsårsaker er dårlig kjent, for å bedre kunnskapsgrunnlaget, evt. i forbindelse med kortvarig, intensivt tilsyn. jf. § 5.

I kommentarene til § 5 d er det angitt hvilke hovedvilkår som skal ligge til grunn for vurdering av søknader om driftsomstilling. Dette er i tråd med de vilkår som fylkesmennene tidligere har satt i forhold til omstilling. En arbeidsgruppe nedsatt av Miljøverndepartementet har foreslått at driftsomstilling grunnet rovvilt fastsettes i egen forskrift. Dersom en slik forskrift fastsettes, faller bokstav d i denne forskrift bort.

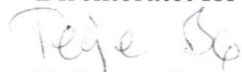
For enkelte forebyggende tiltak anser direktoratet det som hensiktsmessig å fastsette en nasjonal sats for å øke forutsigbarheten for søker og sikre en likebehandling mellom fylkene. Dette støttes av høringspartene. Satsene skal dekke de faktiske utgiftene som er knyttet til iverksettelse av det enkelte tiltak. Vi har valgt å fastsette slike for tiltakene tidlig nedsanking av sau og hjemmebeite, se § 10. Satsene fastsettes i denne forskrift, men bestemmelsen trer først i kraft fra den tid direktoratet bestemmer. Før denne bestemmelsen kan tre i kraft er det nødvendig å gjøre økonomiske beregninger av utgiftene knyttet til disse tiltakene. Det betyr at slike satser fastsettes på regionalt nivå for 2013.

I høringsbrevet foreslo direktoratet å begrense klageretten til å gjelde feil ved saksbehandlingen eller rettsanvendelsen, siden vi ønsket høringspartenes syn på dette. Vi har også vært i dialog med Miljøverndepartementet og Justisdepartementet om dette. Konklusjonen er at det ikke foreligger tilstrekkelig «tungtveiende grunner» til å kunne begrense klageretten i dette tilfellet. Det betyr at vedtak etter denne forskrift kan påklages på vanlig måte. Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans for vedtak fattet av fylkesmannen. Miljøverndepartementet er klageinstans for vedtak fattet av Direktoratet for naturforvaltning.

Direktoratet har fastsatt forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak og oversendt forskriften til Lovdata for kunngjøring. Forskriften vil, med unntak av § 10, tre i kraft 1. januar 2013.

Med hilsen

Direktoratet for naturforvaltning

Terje Bø e.f.
seksjonssjef

Gudrun Syrstad

Vedlegg

- 1 Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak
- 2 Kommentarer til forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak

Adresseliste:

Rovviltnemnda i region 1 v/Fylkesmannen i Rogaland Postboks 59 4001 Stavanger
Rovviltnemnda i region 2 v/Fylkesmannen i Buskerud Postboks 1604 3007 Drammen
Rovviltnemnda i region 4 v/Fylkesmannen i Oslo og Akershus Postboks 8111 Dep 0032 Oslo
Rovviltnemnda i region 3 v/Fylkesmannen i Oppland Postboks 987 2626 Lillehammer
Rovviltnemnda i region 5 v/Fylkesmannen i Hedmark Postboks 4034 2306 Hamar
Rovviltnemnda i region 6 v/Fylkesmannen i Nord-Trøndelag Postboks 2600 7734 Steinkjer
Rovviltnemnda i region 7 v/Fylkesmannen i Nordland Statens hus 8002 Bodø
Rovviltnemnda i region 8 v/Fylkesmannen i Troms – Romssa Fylkkamánni
Postboks 6105 9291 Tromsø
Fylkesmannen i Rogaland Postboks 59 4001 Stavanger
Fylkesmannen i Hordaland Postboks 7310 5020 Bergen
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane Njøsavegen 2 6863 Leikanger
Fylkesmannen i Møre og Romsdal Fylkeshuset 6404 Molde
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag Statens hus 7468 Trondheim
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag Postboks 2600 7734 Steinkjer
Fylkesmannen i Nordland Statens hus 8002 Bodø
Fylkesmannen i Troms - Romssa Fylkkamánni Postboks 6105 9291 Tromsø
Fylkesmannen i Finnmark - Finnmarkku Fylkkamánni Statens hus 9815 Vadsø
Fylkesmannen i Aust-Agder Postboks 788 Stoa 4809 Arendal
Fylkesmannen i Vest-Agder Serviceboks 513 4605 Kristiansand S
Fylkesmannen i Telemark Postboks 2603 3702 Skien
Fylkesmannen i Buskerud Postboks 1604 3007 Drammen
Fylkesmannen i Vestfold Postboks 2076 3103 Tønsberg
Fylkesmannen i Oslo og Akershus Postboks 8111 Dep 0032 Oslo
Fylkesmannen i Østfold Postboks 325 1502 Moss
Fylkesmannen i Oppland Postboks 987 2626 Lillehammer
Fylkesmannen i Hedmark Postboks 4034 2306 Hamar
Miljøverndepartementet Postboks 8013 Dep 0030 Oslo
Landbruks- og matdepartementet Postboks 8007 Dep 0030 Oslo
Mattilsynet Postboks 383 2381 Brumunddal
Statens landbruksforvaltning Postboks 8140 Dep 0033 Oslo
Norsk Sau og Geit Postboks 104 1431 Ås
Norges Bondelag Postboks 9354 Grønland 0135 Oslo
Norsk Bonde- og Småbrukarlag Øvre Vollgt. 9 0158 Oslo
World Wide Fund for Nature (WWF) Postboks 6784 St.Olavs plass 0130 Oslo
Norges Naturvernforbund Grensen 9 b 0159 OSLO
Sámediggi - Sametinget Ávjovárgeaidnu 50 9730 Karasjok
Norske Reindriftssamers Landsforbund Postboks 508 9255 TROMSØ
Bioforsk Nord Tjøtta Postboks 34 8861 Tjøtta
Svensk Viltskadecenter Grimsø forskningsstation SLU 73091 Riddarhyttan Sverige

Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak

Fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning 1. januar 2013 med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak.

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1 Formål

Målsettingen med tilskuddsordningen er å sikre iverksettelse av effektive forebyggende tiltak for å begrense de skadene rovvilt kan forårsake på produksjonsdyr i landbruket, samt konfliktdempende tiltak for å begrense ulemper for lokalsamfunn og andre grupper. Landbruks-, dyrevelferd- og miljøvirkemidler skal samlet bidra til måloppnåelsen.

§ 2 Målgruppe

Målgruppen for tilskudd etter denne forskrift er foretak med produksjonsdyr i landbruket, kommuner og lokalsamfunn. Lokale, regionale og landsdekkende organisasjoner og forskningsinstitusjoner kan også søke om tilskudd.

§ 3 Kunngjøring

Tilskuddsordningen kunngjøres gjennom Miljøverndepartementets årlige rundskriv for tilskuddsordninger som ligger på Miljøverndepartementets hjemmesider, samt i Direktoratet for naturforvaltning sitt elektroniske søknadssenter. Rovviltnemnda/fylkesmannen vurderer eventuell ytterligere kunngjøring lokalt og regionalt.

§ 4 Innlevering av søknad

Alle søknader skal leveres Direktoratet for naturforvaltning sitt elektroniske søknadssenter. Søknadsfristen er 15. januar.

Rett utfylling i søknadssenteret oppfyller krav til innhold i søknaden.

Fylkesmannen/Direktoratet for naturforvaltning kan be om utfyllende opplysninger som er nødvendig for å behandle søknaden.

Søknader om tilskudd til akutte tiltak skal leveres i det elektroniske søknadssenteret, etter nærmere avtale med fylkesmannen.

Kapittel 2. Tiltakstyper

§ 5 Tiltak med direkte tapsreducerende effekt

Foretak med produksjonsdyr i landbruket kan søke om midler til tiltak som har en direkte tapsreducerende effekt, eller der slik effekt kan oppnås ved kombinasjon av tiltak. For tiltak hvor nasjonale standarder er utarbeidet, skal standarden følges om ikke annet er bestemt i vedtak om tilskudd.

Som direkte tapsreducerende tiltak regnes

- a) tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr:
 - tidlig nedsanking av sau
 - forsinket slipp på utmarksbeite
 - flytting av sau eller tamrein til mindre rovviltutsatte beiteområder

- hjemmebeite
- beredskapsareal
- rovdyravvisende gjerder
- kalving i gjerde

b) utvidet tilsynsaktivitet i kombinasjon med andre tiltak

Utvidet tilsynsaktivitet alene skal ikke støttes økonomisk, men kan støttes ved

- bruk av vokterhund
- planlagt utvidet tilsyn som en nødvendig del av tiltak nevnt i § 5a)
- kortvarig intensivt tilsyn som utføres kveld, natt og morgen når det er oppdaget akutte rovdyrskader og i kombinasjon med bruk av f. eks. kadaverhund eller nattkve
- fôring av tamrein i korte perioder av året for å samle flokken med formål å unngå rovvilttap

c) andre tiltak som kan være direkte tapsreducerende

d) driftsomstilling grunnet rovvilt

§ 6 Tiltak for å øke kunnskapsgrunnlag

Utvikling av praksis og erfaring som senere kan danne grunnlag for iverksettelse av nye tiltak kan prioriteres innenfor ordningen. Som slike tiltak regnes

- utprøving av nye forebyggende tiltak mot rovviltskader, samt evaluering av effekter av igangsatte tiltak
- tiltak som avklarer tapsforhold, herunder elektronisk overvåking
- forsknings- og utredningsoppgaver som bidrar til utvikling og iverksettelse av effektive forebyggende tiltak

§ 7 Konfliktdempende tiltak

Det kan gis tilskudd til personer, kommuner og organisasjoner for tiltak som har til hensikt å dempe konflikter forårsaket av rovvilt. Tiltaket skal bidra til økt kunnskap om og forståelse for rovvilt og/eller rovviltforvaltning. Tiltak rettet mot barn og unge skal prioriteres.

Kapittel 3. Saksbehandling

§ 8 Behandling av søknader

Søknader om tiltak under kapittel 2 behandles av fylkesmannen i søkerens bostedsfylke/reinbeiteområde. Søknader av nasjonal karakter i §§ 6 og 7 behandles av Direktoratet for naturforvaltning.

Ved behandling av søknader skal det særlig legges vekt på

- tiltak angitt i denne forskrift
- at tiltaket med stor sannsynlighet bidrar til å redusere tap
- føringer i regional forvaltningsplan for rovvilt
- årlige prioriteringer gitt av rovviltnemnda
- om tiltaket omfatter fellesløsninger
- at tiltaket er innenfor gjeldende regelverk og forvaltningsprinsipper for rovvilt
- at tiltaket er tilpasset den aktuelle rovviltsituasjonen i beiteområdet
- totalt søknadsvolum sett i forhold til tilgjengelige midler

Det skal settes krav om at drift og hold av produksjonsdyr er i samsvar med dyrevelferdslovens og reindriftslovens bestemmelser for at tilskudd skal kunne gis.

Det kan knyttes særlige vilkår til utbetaling av tilskudd.

§ 9 Aksept av tilsagn

Tilskuddsmottaker skal innenfor den frist som er fastsatt i tilsagnsbrevet melde via Direktoratet for naturforvaltning sitt elektroniske søknadssenter om tilsagnet og eventuelle særlige vilkår aksepteres. Dersom tilskuddsmottaker ikke har akseptert tilsagn innen fristen som er satt i tilsagnsbrevet, kan tilsagnet bortfalle.

§ 10 Nasjonale satser

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter nasjonale satser for følgende tiltak:

- tidlig nedsanking av sau
- hjemmebeite

§ 11 Utbetalingsplan

Utbetaling skal skje på den måte som er angitt i tilsagnsbrevet fra fylkesmannen/Direktoratet for naturforvaltning.

Ved utbetaling i flere terminer skal siste utbetaling normalt holdes igjen til det foreligger sluttrapport, jf. § 12, og denne er funnet tilfredsstillende av fylkesmannen/Direktoratet for naturforvaltning. Aksept av tilsagnet, jf. § 9, skal foreligge før første utbetaling. Forskuddsutbetaling kan finne sted dersom det er dokumentert at det er nødvendig for å få gjennomført tiltaket.

§ 12 Krav til rapportering og regnskap fra mottaker av tilskudd

Tilskuddsmottaker skal sende sluttrapport innen den frist som er bestemt gjennom vedtak om tilskudd. Ved rapportering skal Direktoratet for naturforvaltning sitt elektroniske søknadssenter benyttes. I tillegg til sluttrapportering, kan fylkesmannen/Direktoratet for naturforvaltning stille krav om andre former for rapporter.

Dersom rapport ikke er levert innen den frist som er gitt i vedtaket om tilskudd, kan tilsagnet bortfalle, og utbetalt tilskudd kreves tilbakebetalt helt eller delvis.

§ 13 Kontroll

I henhold til § 10 i Stortingets bevilgningsreglement kan fylkesmannen/Direktoratet for naturforvaltning og Riksrevisjonen iverksette kontroll med at tilskuddet er eller blir nyttet etter forutsetningene.

Dersom det oppstår tvil om tilskuddet er eller blir nyttet etter forutsetningene, skal fylkesmannen/Direktoratet for naturforvaltning tilskrive tilskuddsmottaker og be om nærmere opplysninger. Tilskuddsmottaker skal besvare henvendelsen innen 3 uker. Ved fortsatt tvil eller dersom tilskuddsmottaker oversitter fristen uten tilfredsstillende forklaring, kan stedlig kontroll eller besiktigelse eller lignende gjennomføres. Ved vesentlige forhold skal Riksrevisjonen underrettes.

Eventuelle videre utbetalinger skal normalt ikke foretas før tilskuddsmottakers rapporter er godkjent.

§ 14 Omgjøring og tilbakebetaling av tilskudd

Tilskudd som ikke er nyttet i samsvar med vilkårene i tilsagnsbrevet eller denne forskrift kan kreves tilbakebetalt helt eller delvis.

Dersom søker har mottatt tilskudd i strid med redelighet og god tro, kan beløpet kreves tilbakebetalt. Utbetalt eller delvis utbetalt tilskudd kan også kreves tilbakebetalt dersom søker uaktsomt har gitt feilaktige, mangelfulle eller misvisende opplysninger. Det samme gjelder dersom utbetalingen skyldes feil fra myndighetenes side, og dyreeier burde ha forstått dette.

§ 15 Klageadgang

Vedtaket kan påklages innen 3 uker fra mottakelse av brevet, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.

§ 16 Dispensasjon

Direktoratet for naturforvaltning kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i denne forskrift. Fylkesmannen kan dispensere fra søknadsfristen i § 4.

§ 17 Myndighet til å endre forskriften

Direktoratet for naturforvaltning kan vedta endringer i denne forskrift.

§ 18 Ikrafttreden

Denne forskrift trer i kraft 1. januar 2013, med unntak av § 10 som skal gjelde fra den tid Direktoratet for naturforvaltning bestemmer.

Kommentarer til forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1 *Formål*

Produksjonsdyr i landbruket som beiter fritt på utmarksbeite utsettes for ulike påkjenninger som blant annet sykdom, ulykker, påkjørsler og angrep fra rovvilt. Gjennom denne forskrift søker man å begrense tap og skade forårsaket av rovvilt gjennom å iverksette effektive forebyggende tiltak.

På nasjonalt, regional og lokalt nivå oppstår det konflikter som kan knyttes til rovvilt. Dette er ikke bare konflikter som handler om tap og skade av beitedyr, men kan for eksempel være knyttet mer direkte til forholdet mellom menneske og rovdyr. Gjennom konfliktdempende tiltak etter denne forskrift ønsker man å formidle kunnskap om rovvilt og rovviltforvaltning samt å skape arenaer hvor ulike sider i rovdyrdebatten kan møtes for dialog. Å nå ut til barn og unge med kunnskap og informasjon er et viktig element, og tiltak som rettes mot barn og unge skal særlig prioriteres ved tildeling av midler.

Innenfor husdyr- og tamreinnæringen finnes det mange ulike aktører. Det er derfor et mål med denne forskrift at man skal legge til rette for en enda bedre samordning mellom de ulike etater og aktører, og deres virkemidler. Ved tildeling av midler bør man søke å koordinere med andre tilskuddsordninger i husdyr- og tamreinnæringen.

§ 2 *Målgruppe*

Målgruppen for tilskudd etter denne forskrift er foretak med produksjonsdyr i landbruket, kommuner og lokalsamfunn. Lokale, regionale og landsdekkende organisasjoner og forskningsinstitusjoner kan også søke om tilskudd.

Som produksjonsdyr i landbruket regnes i denne forskrift husdyr og tamrein, men også for eksempel bifolk/bikuber, gris, fjørfe og hjortevilt i oppdrett.

Søknader som omfatter hele beitelag, siidaer og reinbeitedistrikt skal prioriteres ved behandling av søknader.

Norske tamreineiere som har lovlig beiterett i Sverige, og svenske tamreinreineiere som har lovlig beiterett i Norge kan også søke om tilskudd.

§ 3 *Kunngjøring*

Denne bestemmelsen beskriver hvordan tilskuddsordningen skal kunngjøres.

§ 4 *Innlevering av søknad*

For å kunne søke om midler til forebyggende eller konfliktdempende tiltak, må det opprettes en brukerkonto i Direktoratet for naturforvaltning sitt elektroniske søknadssenter. Brukerkontoen er personlig, evt. knyttet til firma, kommune, beitelag, eller reinbeitedistrikt, og registreres med en gyldig e-postadresse. Firma, kommune, beitelag, reinbeitedistrikt bør bruke en fast e-post adresse, uavhengig av saksbehandler/leder.

Nærmere informasjon om hvordan man søker framkommer i søknadssenteret. Før data kan legges inn i søknadsskjemaet, må søker bekrefte at han/hun aksepterer de oppgitte opplysninger og vilkår for å levere søknad og motta eventuelle tilskudd. Det elektroniske søknadsskjemaet er bygget opp slik at søkeren kun skal behøve å fylle ut de opplysninger som er relevante for den søknad som leveres. Hvis søker ønsker å legge ved utfyllende opplysninger, kan disse lastes opp som eget vedlegg.

Det er et krav at søknaden leveres elektronisk. Søkere som har problemer med å levere søknaden elektronisk, kan kontakte kommunen eller fylkesmannen for bistand.

Fylkesmannen kan dispensere fra søknadsfristen 15. januar, jf. forskriften § 16. Rovviltneemnda og fylkesmannen kan vurdere søknader som kommer inn etter denne dato hvis det er tilgjengelige midler, for eksempel fordi planlagte tiltak ikke er gjennomført.

Når det gjelder søknader om akutte tiltak så skal det før søknad legges inn i elektronisk søknadssenter gjøres avtale med den respektive fylkesmann om hvilke tiltak som skal gjennomføres. Det er derfor ikke anledning til å søke om akutte tiltak gjennom elektronisk søknadssenter uten avtale med fylkesmannen på forhånd. Søknader om tilskudd til akutte tiltak kan legges inn hele året.

Kapittel 2. Tiltakstyper

§ 5 Tiltak med direkte tapsreducerende effekt

For at tilskudd skal kunne gis må det omsøkte tiltaket ha en direkte taps- og skadeforebyggende effekt. Hvilke tiltak som i størst mulig grad gir denne effekten kan variere mellom beiteområder, dyreslag, tid på året, samt hvilken rovviltart som er tilstede i beiteområdet. Fylkesmannen må derfor ved vurdering av tiltaket ta hensyn til hva som i det enkelte området gir en direkte tapsreducerende effekt. Blant annet vil tidlig sanking være et godt tiltak i områder med forekomst av jerv og bjørn, men ikke like effektivt mot gaupeskader da disse fordeler seg jevnere utover året. Innenfor ulverevir er det tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr som er aktuelt (for eksempel rovviltavvisende gjerder, hjemmebeite, flytting).

Flere av tiltakene nevnt under bokstav a og b kan ha karakter av å være akutt tiltak, i konkrete skadesituasjoner. Slike tiltak skal avklares direkte med fylkesmannen, jf. kommentarene til § 4.

For at en søknad om akutte tiltak skal innvilges bør følgende kriterier være tilstede:

- det må være dokumentert et visst skadeomfang fra fredet rovvilt
- potensialet for fremtidig og vedvarende skade må være tilstede
- skadesituasjonen må være akutt og pågående

Alle søknader under § 5 skal rettes til fylkesmannen i søkers bostedsfylke/reinbeiteområde. Direktoratet for naturforvaltning er ikke mottaker av søknader etter § 5.

Bokstav a

For å redusere tapet av beitedyr vil det i mange områder være behov for å skille rovdyr og beitedyr i tid og rom. All erfaring de siste tiårene tilsier at tiltakene listet under bokstav a, er de tiltakene som har den beste skadeforebyggende effekten. Flere av tiltakene er imidlertid

kostnadskrevende, og økonomiske prioriteringer kan føre til at slike tiltak likevel ikke blir iverksatt. Den regionale forvaltningsplanen legger også føringer på hvilke tiltak nemnda ønsker å prioritere i henholdsvis prioriterte rovviltområder og prioriterte beiteområder.

Det er utarbeidet nasjonale standarder for de mest vanlige forebyggende tiltakene som er aktuelle for husdyreiere. Disse standardene skal følges om ikke annet er bestemt i vedtak om tilskudd. Oppdaterte standarder finnes i søknadsskjemaet i elektronisk søknadssenter. Standardene finnes også på direktoratets hjemmesider. I de tilfeller det ikke finnes en nasjonal fastsatt standard er det de vilkår som fastsettes av fylkesmannen i vedtaksbrevet som til en hver tid er gjeldende, i tillegg til de generelle vilkår som framkommer av denne forskriften.

Midlertidig eller varig flytting av tamreinflokken til mindre rovviltutsatte områder vil ha en direkte tapsreducerende effekt. Utnytting av ulike beiter til ulike årstider inngår som en del av ordinær reindrift med formål om å optimalisere beitemulighetene i distriktet, men også med det formål å redusere rovdyrpress. Fylkesmannen må vurdere hvor stor andel av kostnadene som kan dekket over midlene til forebyggende tiltak, utover det som inngår i ordinær drift.

Kalving i gjerde er et tiltak som fysisk skiller rovdyr fra rein i en sårbar periode. Nødvendige tillatelser til oppsett av gjerde må være avklart før tiltaket kan iverksettes. Dette gjelder også evt. tidsavgrensning på midlertidige gjerder. Evt. brudd på slike tillatelser/avtaler kan føre til krav om tilbakebetaling.

Bokstav b

Utvidet tilsynsaktivitet alene skal ikke støttes økonomisk, men kan støttes i kombinasjon med andre tiltak da utvidet tilsyn i seg selv ikke anses å ha en direkte tapsreducerende effekt. Tilsyn i beiteområdet er en del av den ordinære driften i både husdyr- og tamreinnæringen og det enkelte foretak er gjennom dyrevelferdsloven og erstatningsforskriften for husdyr og tamrein pålagt et *minimum* av tilsyn på 1 gang per uke. Tilsynet skal også tilpasses beiteområdets- og besetningens størrelse. For å sikre tilstrekkelig god dyrevelferd må man særlig forvente at det i store besetninger med sau utføres tilsyn utover minimumskravet i lovverket. Tilskudd til utvidet tilsyn kan allikevel gis når det kombineres med andre tiltak som er nevnt i § 5. I rapporteringen av slike tiltak skal det legges fram en signert tilsynslogg som presiserer tidsbruk både på ordinært tilsyn og utvidet tilsyn.

Når det gjelder bruk av kadaverhund i kombinasjon med tilsyn, er hensikten ikke først og fremst å forebygge skade, men å gjenfinne kadaver for dokumentasjon av skade. Effekt av kadaverhund i seg selv kan derfor ikke sies å være direkte tapsreducerende. Når det oppstår en akutt skadesituasjon, er det imidlertid viktig å få rask oversikt over situasjonen og finne døde/skadde dyr, samt intensivere tilsynet, for å hindre nye skader. Til dette kan bruk av kadaverhund være effektivt. Det er likevel viktig at hunder som brukes er trent i å søke kadaver, og fylkesmannen bør normalt sette vilkår om at det er godkjente ekvipasjer med kadaversøkende hunder som brukes til dette.

Bokstav c

Det kan være ulike tiltak som er direkte tapsreducerende som ikke er listet i bokstav a eller b, men som likevel kan høre inn under formålet i § 5. Det er derfor viktig at fylkesmannen i hvert enkelt tilfelle gjør en grundig vurdering av tiltak som ikke naturlig faller inn under bokstav a eller bokstav b. For å være berettiget støtte, må tiltakene likevel falle innenfor formålet i § 1. Eksempel på slike tiltak kan være kursvirksomhet som har som målsetting å gi opplæring i jakt

på store rovdyr eller effektivisering av rovviltjakt. En grunnleggende forutsetning for at tilskudd kan gis til prosjekter knyttet til jakt på store rovdyr er at de er i henhold til gjeldende regelverk og forvaltningsprinsipper. Andre prosjekter som initieres av fylkesmannen kan også være aktuelle her.

Tidlig samling og slakting av rein kan være et tiltak med direkte tapsreducerende effekt. Intensjonen er å ta ut slaktedyr tidlig på høsten for å hindre at disse blir tatt av rovvilt i perioden fram mot ordinær slakting senere på høsten.

Godtgjøring ved skadefellingsforsøk finansieres med midler fra forebyggende og konfliktdpende tiltak, og er hjemlet i rovviltforskriften § 9, bokstav a. Midler som tildeles kommunale/interkommunale skadefellingslag til slik godtgjøring, samt fellingsvederlag med hjemmel i viltloven § 51 og rovviltforskriften § 9, er ikke omfattet av denne forskrift.

Bokstav d

Tilskudd til omstilling kan ytes til søkere med utmarksbasert sauehold som over et lengre tidsrom har hatt omfattende rovviltskader. Midlene skal primært brukes i prioriterte rovviltområder, men kan i særskilte tilfeller brukes til omstilling uavhengig av yngleområder og rovviltart. Det er en forutsetning at hele besetningen tas ut av beiteområdet og at alt sauehold på eiendommen opphører.

En arbeidsgruppe nedsatt av Miljøverndepartementet har foreslått at driftsomstilling grunnet rovvilt fastsettes i egen forskrift. Dersom en slik forskrift fastsettes, faller bokstav d i denne forskrift bort.

§ 6 Tiltak for å øke kunnskapsgrunlaget

For å begrense tap av husdyr og tamrein til rovvilt er forebyggende tiltak et viktig virkemiddel. Gjennom flere år har man opparbeidet seg kunnskap og erfaring slik at man nå har tiltak som reduserer tap av beitedyr. Det er likevel et kontinuerlig behov for ny kunnskap på området, slik at man hele tiden kan effektivisere de tiltak man allerede har eller etablere nye tiltak.

Elektronisk overvåking er et virkemiddel som i stor grad er i bruk over hele landet og blir rapportert å være et nyttig redskap i den ordinære sauedriften. For tamrein er tiltaket lite utprøvd, og lite aktuelt. Elektronisk overvåking innebærer i hovedsak bruk av GPS-baserte radiobjeller, lammenoder, merkeavlesere og satellitt-baserte radiobjeller. Rapporter viser imidlertid at bruk av elektronisk overvåking i seg selv ikke er direkte tapsreducerende for rovviltskader, men kan bedre oversikt og effektiviteten i sauedriften. I rapport fra Bioforsk Nord Tjøtta og NINA, *Evaluering og prioritering av forebyggende tiltak i rovviltregion 2* fra 2012 påpekes det at radiobjeller ikke er å anse som et direkte forebyggende tiltak mot rovviltskader, men er først og fremst et system for å effektivisere drift og dokumentere rovviltskader. Rapport fra Trøndelag Forskning og Utvikling, *Erfaringer med bruk av elektronisk overvåkningsutstyr på beitedyr – 2011* viser også til samme erfaring. Det påpekes at radiobjeller er nyttig med tanke på f. eks gjenfinning av sau i beiteområdet og effektiv sankning.

I enkelte områder hvor man f. eks over flere år har hatt store tap av beitedyr uten at man har klart å finne tapsårsak, men mistenker at rovvilt forårsaker tap, kan man gjøre nytte av elektronisk overvåking i en begrenset tidsperiode for å få et bedre kunnskapsgrunnlag. Ut fra dette kan det prioriteres midler til elektronisk overvåking, men midlene må målrettes mot områder der slik

overvåking kan bedre kunnskapsgrunnlaget. Kadaverhund kan også brukes i områder der tapsårsaker er dårlig kjent, for å bedre kunnskapsgrunnlaget, jf. kommentarene til § 5, bokstav b.

I enkelte reinbeiteområder meldes det årlig inn store tap, og det er et stort sprik mellom de tap som meldes som drept av rovvilt, og det fylkesmannen finner grunnlag for å erstatte med dagens regelverk. Kartlegging av taps- og strukturforhold i reinbeitedistrikt med spesielt store tap er derfor fortsatt nødvendig, for å bidra til utvikling av effektive forebyggende tiltak.

§ 7 Konfliktdependende tiltak

Tilskudd til konfliktdependende tiltak skal bidra til å gi en balansert kunnskap om rovvilt og rovviltforvaltning. Det finnes en relativt bred samling med tiltak som kan plasseres i denne kategorien og det er derfor viktig at hvert enkelt tiltak vurderes. Midler kan f. eks nyttes til å skape arenaer hvor parter på ulike sider i rovviltdebatten kan møtes for dialog, kunnskapsformidling om rovdyr i skolen, temakvelder om rovviltforvaltning, eller prosjekter som omhandler det å leve med rovdyr.

Autoriserte rovviltsentre finansieres ikke av midler til forebyggende- og konfliktdependende tiltak. Slike rovviltsentre har likevel mulighet til å søke om midler til konkrete tiltak i samsvar med denne bestemmelsen.

Kapittel 3. Saksbehandling

§ 8 Behandling av søknader

Direktoratet for naturforvaltning fordeler midlene til forebyggende og konfliktdependende tiltak til den enkelte rovviltregion med utgangspunkt i tidligere skader og konflikter, måloppnåelse, samt regional forvaltningsplan for rovvilt. Den regionale rovviltnemnda fordeler midler til de respektive fylkesmenn innenfor sin region. Nemnda gir føringer til den enkelte fylkesmann for bruken av midler til henholdsvis forebyggende tiltak rettet mot produksjonsdyr i landbruket, konfliktdependende tiltak rettet mot kommuner og lokalsamfunn og eventuelt andre tiltak.

Fylkesmannen behandler den enkelte søknad om tilskudd. Tilsagnsbrevet til tilskuddsmottaker skal inneholde:

- a) beskrivelse av tiltaket, slik at det ikke er tvil om hvilket tiltak som skal gjennomføres
- b) tilskuddet størrelse
- c) tilsagnets varighet, med angivelse av tidspunkt for bortfall av tilsagnet
- d) at tilskuddsmottaker umiddelbart må underrette fylkesmannen/Direktoratet for naturforvaltning dersom noen av forutsetningene for gjennomføring (teknisk/faglig, økonomisk eller framdriftsmessig) ikke lar seg gjennomføre
- e) utbetalingsplan, jf. § 11
- f) krav til rapportering og regnskap jf. § 12
- g) forbehold om at fylkesmannen/Direktoratet for naturforvaltning eller Riksrevisjonen kan iverksette kontroll med at tilskuddet er nyttet etter forutsetningene, jf. § 13
- h) forbehold om at tilskuddet kan bli krevd tilbakebetalt helt eller delvis dersom nærmere angitte tiltak ikke blir gjennomført etter forutsetningene
- i) informasjon om klageadgang, jf § 15.

Ved større prosjekter som omhandler flere søkere i samme kommune bør kommunen trekkes inn i prosjektet. Dette for å sikre nødvendig samordning og lokal forankring.

Søkere som ikke blir tildelt tilskudd skal motta brev om avslag. I tilfeller der søkere blir tildelt et mindre tilskudd enn omsøkt skal dette framgå av tilsagnet, og søkeren skal gis en begrunnelse for dette. Begrunnelse for avslag kan blant annet være at fylkesmannen/Direktoratet for naturforvaltning etter en samlet vurdering ikke finner å ville støtte tiltaket/prosjektet, søker ikke skriftlig har akseptert tilsagn og vilkår innen en gitt frist, jf. § 9, tidligere tilskudd er brukt i strid med forutsetningene, herunder at søker har unnlatt å sende inn rapporter m.m., eller at det ikke er budsjettmessig dekning til å dekke det omsøkte tilskuddet.

En grunnleggende forutsetning for at det skal gis tilskudd til forebyggende tiltak er at foretak med produksjonsdyr er innenfor det regelverk som til en hver tid er gjeldende for hold og drift. Samtidig er det slik at i enkelte områder med høy og kontinuerlig rovdyrskade så kan Mattilsynet med hjemmel i dyrevelferdsloven gi varsel om pålegg eller pålegg om beitenekt. § 8 i denne forskrift er ikke til hinder for at foretak som står i fare for slike pålegg eller har fått slike pålegg, skal kunne få tildelt midler til forebyggende tiltak.

§ 9 Aksept av tilsagn

Aksept av tilsagn og vilkår skal skje gjennom det elektroniske søknadssenteret til Direktoratet for naturforvaltning. I særlige tilfeller kan fylkesmannen gjøre avtale om andre måter for aksept av tilsagn om det er mer hensiktsmessig.

Hvis søker ikke aksepterer tilsagn og vilkår innen fristen, bortfaller tilsagn om tilskudd i sin helhet.

§ 10 Nasjonale satser

For enkelte forebyggende tiltak er det hensiktsmessig å fastsette en nasjonal sats for å øke forutsigbarheten for søker og sikre en likebehandling mellom fylkene. Satsene skal dekke de faktiske utgiftene som er knyttet til iverksettelse av det enkelte tiltak. Satsene gjelder for tidlig nedsanking av sau og hjemmebeite.

Når det gjelder evt. andre satser for forebyggende tiltak, fastsettes dette av rovviltnemnda. Rovviltnemndas avgjørelse om satser for forebyggende tiltak er å anse som en forskrift etter forvaltningsloven § 2 første ledd, bokstav c. Dette betyr at rovviltnemnda i sin forberedelse av saken må følge forvaltningslovens regler om utarbeidelse av forskrifter, jf. forvaltningsloven kapittel VII.

§ 11 Utbetalingsplan

Utbetaling skal normalt skje etterskuddsvis i takt med tilskuddsmottakers forbruk på følgende måte:

- a) Tilskudd under kr. 150 000 kan utbetales i en sum.
- b) Tilskudd mellom kr. 150 000 og kr. 500 000 utbetales i to terminer eller halvårlig.
- c) Tilskudd mellom kr. 500 000 og kr. 3 500 000 utbetales i fire terminer eller kvartalsvis.
- d) Tilskudd over kr. 3 500 000 utbetales månedlig.

Ved utbetaling i flere terminer skal siste utbetaling normalt holdes igjen til det foreligger sluttrapport og denne er funnet tilfredsstillende av tilskuddsforvalter. Tilskuddsforvalter kan i

særskilte tilfelle fastsette andre utbetalingsplaner enn det som er nevnt ovenfor.

Forskuddsutbetaling kan finne sted dersom det er dokumentert at det er nødvendig for å få gjennomført tiltaket/prosjektet. Tiltakets art avgjør kravet til dokumentasjon. Eksempler på dokumentasjon kan være et kvalitetssikret budsjett med kostnadsoverslag, skriftlig tilbud fra underleverandør, kvitteringer med mer. Bakgrunnen for forskuddsutbetaling skal framgå av tilskuddsbrevet.

§ 12 *Krav til rapportering og regnskap fra mottaker av tilskudd*

Ved rapportering skal elektronisk søknadssenter benyttes. I den elektroniske rapporten for tiltak etter § 5 fremkommer det en egen vurdering av prosjektets faglige resultater. For at fylkesmannen skal kunne vurdere gjennomføringen bør denne beskrivelsen minimum inneholde:

- Hvordan tiltaket ble gjennomført.
- Ble det gjennomført i henhold til avtale?
- Utfordringer underveis.
- Hvorfor/hvorfor ikke tiltaket hadde tapsreducerende effekt.

I tillegg til den elektroniske rapporten skal det føres regnskap for prosjektet som helhet. Dokumentasjonskravet vil avhenge av tiltakets art. Det skal vedlegges kopi av bilag for de faktiske utgiftene knyttet til det utførte tiltaket. For tiltak der det er gitt tilskudd til innleid hjelp skal det som minimum vedlegges ansettelseskontrakt/avtale, signert timeliste/logg, samt lønnslipp. Kopi av kontooverføring godtas ikke.

For utvidet tilsyn i kombinasjon med andre tiltak er det et minstekrav at det leveres signert tilsynslogg som viser hva som er ordinært tilsyn og hva som er i utvidet tilsyn. Denne loggen skal som minimum inneholde hvem som har utført tilsynet, når tilsynet ble gjort (uke, dato, tid på døgnet), hvor tilsynet ble gjort, tidsbruk, samt status for beiteområdet (rolig, funnet døde dyr m.m). Kart over beiteområdet skal vedlegges. Fylkesmannen kan i tillegg be om annen informasjon de mener er nødvendig for å sikre at tilskudd blir brukt i henhold til vilkårene i tilskuddsbrevet.

For kortvarig intensivt tilsyn gjelder samme regler som for utvidet tilsyn. Hvis slikt tilsyn utføres sammen med kadaverhund bør fylkesmannen normalt sette vilkår om at det er godkjente ekvipasjer som brukes.

For tidlig nedsanking av sau skal det føres nøyaktige tall for hvor mange dyr som er sanket per dag, da dette er grunnlag for utbetaling av tilskudd.

I de tilfeller der det er fastsatt fremdriftsbetaling, kreves fremdriftsrapporter før terminutbetalingene.

Fylkesmannen kan komme med vilkår for rapportering og regnskap utover det som er nevnt i denne paragraf.

§ 13 *Kontroll*

Kontrollen må avpasses etter tilskuddets størrelse. Kontrollen skal normalt ta utgangspunkt i rapporter og gjennomføres som en generell formalia- og rimelighetskontroll av disse ut fra den kjennskap tilskuddsforvalter har til tilskuddsmottaker og forholdene ellers. Kostnadene ved å gjennomføre kontrollene må vurderes i lys av den antatte nytten av kontrollen.

Mange av de tiltak som gjennomføres foregår over en kort tidsperiode, og det kan være nødvendig at kontroll gjennomføres på kortere varsel. I de tilfeller fylkesmannen anser det som viktig å kunne ha slike kontroller skal dette fremkomme av vilkårene i tilsagns- og/eller tilskuddsbrevet.

§ 14 Omgjøring og tilbakebetaling av tilskudd

Fylkesmannen/Direktoratet for naturforvaltning har mulighet for å kreve hele eller deler av tilskuddet tilbakebetalt, jf. § 8. Denne muligheten skal fremkomme av vilkårene i tilsagns- og/eller tilskuddsbrevet.

§ 15 Klageadgang

Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans for vedtak fattet av fylkesmannen. Miljøverndepartementet er klageinstans for vedtak fattet av Direktoratet for naturforvaltning.

§ 16 Dispensasjon

Direktoratet for naturforvaltning kan dispensere fra bestemmelsene i forskriften i særlige tilfeller. Med dette menes at behovet for dispensasjon må være tungtveiende, og det må ikke gis rutinemessig.

Fylkesmannen kan dispensere fra søknadsfristen i § 4. Søknadsfristen er normalt 15. januar, men fylkesmannen kan forlenge/utsette denne fristen.

§ 17 Myndighet til å endre forskriften

Det fremgår av forskriften § 17 at Direktoratet for naturforvaltning har myndighet til å vedta endringer i forskriften. Eventuelle forslag til endringer vil bli sendt på høring på vanlig måte.

§ 18 Ikrafttreden

Forskriften trer i kraft 1. januar 2013. § 10 regulerer adgangen til å fastsette nasjonale satser for tiltakene tidlig nedsanking av sau og hjemmebeite. Satsene blir fastsatt på et senere tidspunkt, og denne bestemmelsen gjelder derfor fra den tid direktoratet bestemmer.